

Andreu Alfaro va ser l'escultor triat l'any passat pel govern alemany per a commemorar el 250è aniversari del naixement de l'escriptor Johann Wolfgang von Goethe. L'elecció no ha estat pas casual. I és que l'escultor valencià és un adelerat entusiasta i un especialista consumat en l'obra del poeta alemany. L'admiració de Goethe li ve de molt lluny, fins i tot abans que es professionalitzara com a escultor. Enguany, continua perfilant la trajectòria encetada l'any passat d'exposicions dedicades a la figura de Goethe, les quals s'han pogut veure arreu d'Europa: a Holanda, Alemanya, Itàlia i Espanya. A hores d'ara, endreça els preparatius de l'exposició que es presentarà el pròxim mes de març al Museu Goethe de Frankfurt, ciutat on va nàixer el poeta alemany el 1749. A més a més, té una exposició d'escultures i dibuixos en una sala privada de València, concretament a la galeria Rosalía Sènder, cosa que no feia l'escultor valencià de de mitjan anys vuitanta.

—Quina ha estat la intenció de totes les exposicions que s'han vist arreu d'Europa sobre la figura de Goethe?

—La meua intenció era descobrir el personatge, l'escriptor i el poeta Goethe respecte a la nostra cultura, perquè jo crec que ací es coneix ben poc la dimensió real de l'escriptor alemany. Jo sempre he cregut que Goethe és un escriptor modern, de plena actualitat, que fa servir un llenguatge molt planer. Era un home poc retòric. Sempre anava al gra. No era gens metafísic. Això, ho vaig discutir moltes vegades amb Joan Fuster, perquè ell deia que Goethe era un senyoret.

—De quan li ve la devoció per Goethe?

—Això ve de quan jo tenia uns trenta anys. Jo crec que la meua devoció per Goethe s'explica perquè es tracta d'un home que ha tingut una gran diversitat en el seu treball i, sobretot, perquè fou un apassionat de la ciència, i també pel seu caràcter d'home obert, molt lliure, molt sincer i molt preocupat per l'ètica, que era el tema principal dels pensadors i els il·lustrats.

—Si Goethe era un il·lustrat, Joan Fuster tampoc no estava tan allunyat de l'escriptor alemany.

“Cada volta crec més en la gent del carrer”

Entrevista a Andreu Alfaro publicada a EL TEMPS l'any 2000, després de ser escollit pel govern alemany per a commemorar el 250è aniversari de l'escriptor Johann W. Goethe i haver exposat en nombrosos museus i galeries d'arreu d'Europa. Alfaro hi parlava de l'art, del reconeixement internacional de la seua obra, de la família i de la política.

RAFA GIL

—No. Crec que hi ha molta confusió respecte a la cultura alemanya. Hi ha dues cultures a Alemanya. Una és la de Goethe, i una altra és la de Fassbinder. El món germànic no és gens conegut. En tenim una idea reduccionista i esquemàtica, dels alemanys. Pensem que el model d'alemany és el del cap quadril·lulat. Hölderlin vol que es cremen les plomes del seu Ícar al sol. Goethe, en canvi, no té gens d'interès a ser un heroi. No vol cremar-se. Representa la figura de l'antiheroi.

—La influència de Goethe és anterior, fins i tot, a la seua professionalització com a escultor.

—Sí. Jo, a més a més, no he cregut que era escultor fins als anys vuitanta. La meua família no era d'artistes. Procedesc d'una família de carnisseros de València. Pertànyer a una família d'artistes deu ser horrible, perquè ser artista és molt complicat. Arribar a fer una cosa que tinga interès i que et prenguen seriosament i que, a sobre, et paguen amb algun duro és complicat. Si vols que et diga la veritat, a mi no m'agrada molt això de la personalitat de l'artista. S'ha exaltat una mica massa la figura de l'artista.

—Vostè està, per tant, en contra de la sacralització de l'art?

—Absolutament. Estic en contra de qualsevol sacralització. Ací justament comença el problema de tot, en la sacralització i la transcendència de les coses. Per què he de pensar jo que el que és bo per a mi és bo per a la gent del carrer? Això no té sentit. Per què la gent del carrer no pot ser més feliç que l'artista o que l'intel·lectual?

—Pensa que hi ha un divorci general entre el públic i l'art?

—Crec que el que passa ara és que hi ha una demanda d'espectacle per part de la societat. I l'art forma part d'aquest espectacle. Jo crec que les

exposicions avui dia ja no es conceben com abans. Ara el que compta no és la qualitat sinó la quantitat. Si tu tens una exposició en què entren dues-centes mil persones en la primera setmana, és un èxit. Ara bé, si només n'hi entren cinquanta, l'exposició és un fracàs. Però un fracàs de debò, perquè en fan fora el tio que l'organitza. Del que es tracta és de fer programes que tinguin el màxim d'audiència. Jo crec que aquesta és una característica nova que no havia tingut mai l'art, ni tampoc la literatura. En cert sentit, en l'art les coses estan més d'acord amb la societat actual.

—La gent entén l'art actual, o van als museus per pur esnobisme?

—No crec que la gent hi vaja per esnobisme. Jo, cada volta estic més a prop i crec més en la gent del carrer. A més, m'he adonat que si algun dia hi ha la possibilitat de fer realment història serà gràcies a la gent del carrer. Perquè la història que em poden contar a través dels llibres, de la universitat, de les biblioteques, de les dades, això per a mi té menys interès que qualsevol autobiografia de gent anònima que ha viscut fets històrics importants directament i que ha volgut ser sincer i ha dit el que pensa i el que ha viscut. Davant aquest home que ha escrit això trobaràs més veritats que en qualsevol llibre que parli de la història.

—Vostè ha estat un defensor aferrissat de l'IVAM. Després de quatre anys de govern del PP, s'ha rebaixat la qualitat de les exposicions del museu?

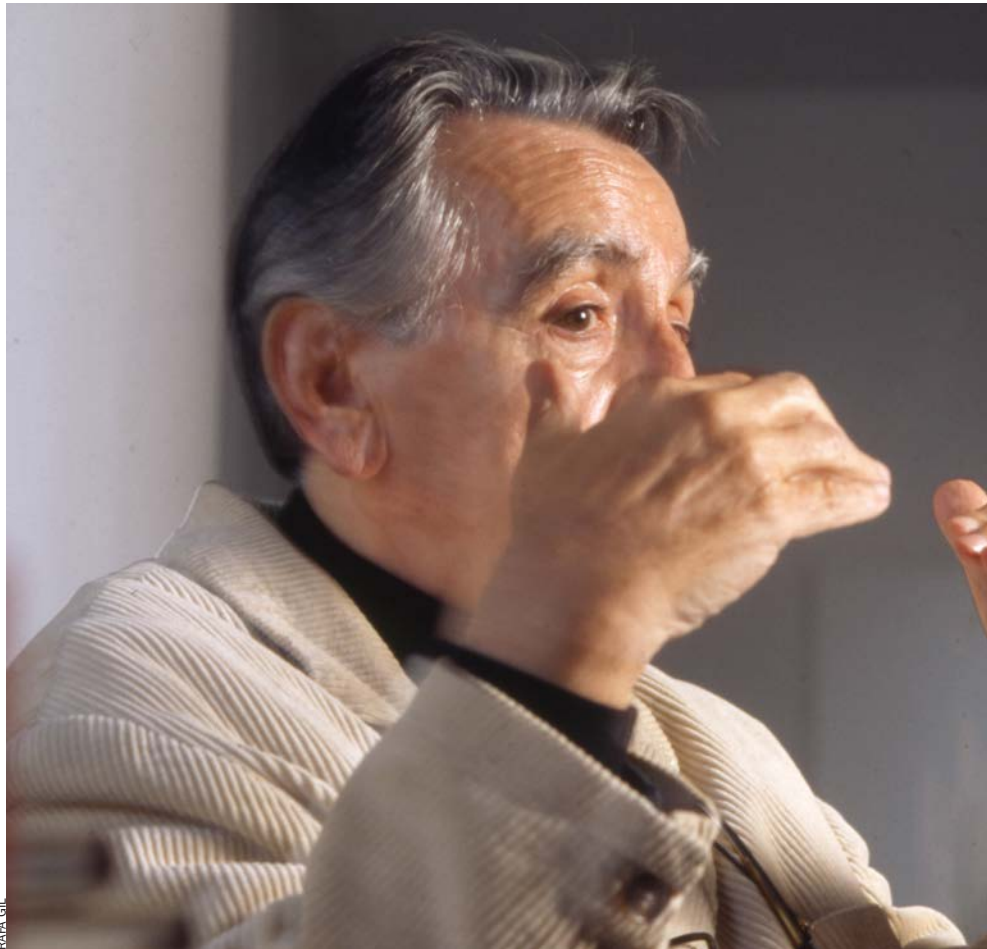
—Home, una mica sí. Crec que es nota, sobretot, en la pressió de fora. Però, en general, es manté prou bé. Podia haver anat molt pitjor.

—Hi ha influït més negativament, aquesta presència del PP, en alguns artistes que no en altres?

—Supose que sí. Però el problema no és tant del PP com dels mateixos artistes.

—Què li semblen les propostes de coalició que s'han llançat des de l'esquerra de cara a les eleccions?

—Que tots volen guanyar, així de senzill. Jo tinc els meus dubtes respecte a si encara podem parlar, en política, d'esqueres i de dretes. Això és com tenir un duro o no tenir-ne cap. Per molt que et conte qui vulga, és millor

tenir-ne un. Jo he estat en contra de la bohèmia de l'artista. Poden contar que es passa fam i es pinta... i una merda! Quan es passa gana, ni es pinta, ni es fan escultures i ni tan sols es fan bones novel·les. Tot això de la bohèmia de l'artista és mentida.

—I dels immigrants que arriben a Europa, què en pensa?

—La gent hi ve a treballar. Em fa gràcia que el cinquanta per cent dels que es queixen dels immigrants són fills de gent que va haver d'emigrar per buscar-se la vida. El racisme és una qüestió purament econòmica. Si ara arriba un tio d'Àrabia ple de milions a Europa, el deixen passar amb tots els honors.

—L'esquerra dona més suport a la cultura que la dreta?

—Potser en l'època del PSOE hi havia més possibilitats culturals que no ara. Per una raó molt senzilla, i és que l'esquerra té molt més de respecte i admiració per la cultura que no la dreta. Ara, això anirà canviant. Perquè hi ha una dreta a Europa que no considera

que la cultura és el seu enemic. Perquè un senyor que es dedica a la cultura no es veu amenaçat perquè guanye un govern de dretes o d'esqueres. En primer lloc, perquè a Europa hi ha una tradició democràtica que nosaltres no tenim. Ací hi ha qui esperava que canviara el govern per a apuntar-se a l'altre. Jo no ho he fet. Però per què no ho he fet? Doncs, perquè no ho necessite, collons! A veure si ens aclarim! Perquè no estic ací fent-me l'heroi! És que resulta que jo no ho necessite!

—La dreta en aquest país encara està per civilitzar?

—Això també és un tòpic. El que passa és que és la dreta. I ara per ara la dreta no té gens d'admiració ni respecte per la cultura. De tota manera, pense que la ideologia hauria de ser una cosa secundària en l'art. La dreta normal busca en l'art la rendibilitat econòmica. El que passa és que la dreta encara té por de comprar objectes d'art que després no li donen diners.

—Una cosa, però, que sembla bastant evident és que la dreta ha reta-

llat molt les subvencions, pel que fa a la cultura.

—Perquè no els interessa! Fer cultura, que no té res a veure amb guanyar diners amb la cultura, no els interessa. Ells inverteixen en Terra Mítica i allí on puguen fer el seu negociet per a guanyar diners fàcilment. I si ho promocionen amb diners que no són d'ells, millor encara.

—Després de la mort recent d'Enric Valor, de Vicent Ventura, d'Estel·lells, de Fuster, etc., què en quedarà, d'aquesta gent, d'aquí a cinquanta anys? Pensa que hi ha un relleu generacional?

—Jo no sóc capaç de saber això.

“Ara per ara, la dreta no té gens d'admiració ni respecte per la cultura”

Sí que és cert que hi ha un moviment cultural que té una certa importància. I que, precisament, Fuster no s'esperava que hi haguera la revifalla cultural que hi ha avui dia. Ara es publiquen més llibres en català dels que s'han publicat mai en la història. D'altra banda, hi ha qui busca un altre Fuster per allò que deies del relleu generacional, però no hi ha un altre Fuster, ni falta que fa. Fuster es va morir i s'ha acabat, i no passa res!

—Pensa que, en aquest país, el nacionalisme es criminalitza?

—Ací l'únic que es criminalitza és el catalanisme. Perquè el valencianisme ací no s'ha criminalitzat mai. Hi ha gent honesta, i bona i digna que és valencianista. Ara, si tu parles el valencià, alerta!, perquè aleshores no ets valencianista sinó catalanista. I això ja és més perillós. Ja no els fa tanta gràcia, perquè vol dir que hi ha un sentiment d'identitat. A més, hi ha el *meninfotisme*. Quan a un país tant se li'n dóna tot, malament rai. Vol dir que alguna cosa falla. Als valencians se'ls en fot tot això del teatre i de la cultura. Els valencians només valorem el que és nostre quan és populatxer.

I si hi ha alguna valoració, és per la traca i per les falles.

—És precisament aquest provincialisme el que ha impedit que la ciutat de València es convertira en capital de la cultura catalana europea?

—Bé, no ho ha estat fins ara perquè la cultura en aquest país no la prenen molt seriosament. Mira, les millors traduccions de Goethe que hi ha s'han fet a Barcelona, i en català. Són millors que les traduccions castellanes. Això demostra que els catalans tenen més amor propi que els valencians. La Renaixença catalana té uns orígens molt europeus. Semblava que això de les autonomies era una cosa folklòrica. Però no ha estat així. Totes les nacionalitats que han accedit a l'autonomia per la via de l'article 151 van millor que les que no hi han accedit per a aquest via. La gent viu millor guanya més diners, té la vida més confortable. Si els valencians haguérem tingut en compte tot això, ens hauria anat millor.

—I del conflicte lingüístic, què en pensa?

—Jo crec que el conflicte lingüístic no ha acabat. Sembla que ha acabat

perquè el partit que governa, que és el PP, pensa que això ja no dóna vots. Però quan pense que pot donar vots, tornarà a la càrrega.

—L'han tractat millor a Catalunya i a l'estranger que no a València?

—El país no dóna molt de si. Jo mai no he volgut ser un artista exclusivament valencià o català... Em vaig negar a jugar a això del catalanisme per definició. Sempre he procurat guanyar-me la vida fora del país, fent exposicions per tot el món. I no m'he preocupat per ser artista únicament valencià. Si me n'haguera preocupat... El problema d'aquest país és que fins als anys seixanta no hi havia res, en art, que valguera la pena.

—Pensa que el Partit Popular no ha sabut aprofitar la treva d'ETA?

—Jo pense que hi ha hagut molts interessos de partit, en aquest assumpte. Hi han volgut aprofitar-se al màxim, políticament. Pense que no hi ha excessiva voluntat de solucionar el problema. Hi ha més voluntat d'acabar amb el problema que és molt diferent. I no acabaran de resoldre això perquè és molt difícil acabar amb aquest problema. És com la qüestió del blaverisme. No acaba per art de màgia. Pense que en aquests problemes s'ha de cedir una miqueta. Perquè quina diferència hi ha entre cedir per un costat o per un altre? No acabe d'entendre-ho. En una democràcia és molt complicat saltar-se a la torera la democràcia. En democràcia, s'ha d'acceptar que hi ha gent que no està d'acord amb tu. Aquest és el fonament de la democràcia, però ells no ho accepten, això.

—És vostè una persona incansable. A setanta anys continua amb un munt de projectes artístics.

—No, jo em canso com tothom. Note, de fa uns anys, que tinc més energia que no abans. Jo sóc molt orsià, pel que fa al treball. Eugeni d'Ors deia que l'àngel —la inspiració— els poetes místics castellans el trobaven en la mort i els catalans en la feina. Crec que si no treballes tots els dies, la musa o la inspiració no hi acudeix. Pots tenir les condicions per a ser un gran pianista però si no el toques tots els dies quatre o cinc hores, no en faràs res.

Juli Capilla